

676.27
Е 88

Національна медична академія післядипломної освіти
імені П.Л. Шупика МОЗ України
ДУ «Інститут отоларингології
імені проф. О.С. Коломійченка НАМН України»

Д.І. Заболотний, А.А. Лайко, О.М. Науменко
О.М. Гончарук, Д.Д. Заболотна, А.В. Ткаліна
Ю.В. Гавриленко, Л.А. Шух, Н.О. Юревич
І.Р. Цвірінько, Е.Р. Ісмагілов

ЕТІОЛОГІЯ, ПАТОГЕНЕЗ, КЛІНІКА ТА ЛІКУВАННЯ ХВОРОБ КЛИНОПОДІБНОЇ ПАЗУХИ

Національна медична академія
післядипломної освіти імені П.Л.Шупика
БІБЛІОТЕКА

208583
ек

УДК 616.216.23-002
С91

Рецензенти:

Р.А. АБИЗОВ – професор кафедри оториноларингології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки

Ю.В. МІНІН – доктор медичних наук, професор ДУ «Інститут отоларингології імені проф. О.С. Коломійченка НАМН України»

В.М. ВАСИЛЬЄВ – доктор медичних наук, професор кафедри оториноларингології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

*Навчально-методичний посібник
рекомендований до друку Вченою радою
Національної медичної академії післядипломної освіти
імені П.Л. Шупика (протокол № 7 від 11.10.2017)*

**Етіологія, патогенез, клініка та лікування хвороб
С91 клиноподібної пазухи. Навч-метод. посібник / Д.І. Заболотний, А.А. Лайко, О.М. Науменко [та ін.] – К.: Логос, 2018. – 163 с.**

ISBN 978-617-7446-01-8.

У навчально-методичному посібнику представлено сучасні погляди на етіологію, патогенез, клініку та лікування хвороб клиноподібної пазухи. Основою посібника є досвід авторів та систематизовані дані літератури.

Видання розраховане на оториноларингологів, слухачів, що навчаються в системі післядипломної освіти, практичних лікарів, які стикаються з цими проблемами, клінічних ординаторів, аспірантів, а також студентів вищих медичних навчальних закладів.

УДК 616.216.23-002

ISBN 978-617-7446-01-8

© Заболотний Д.І., Лайко А.А., Науменко О.М., Гончарук О.М., Заболотна Д.Д., Ткаліна А.В., Гавриленко Ю.В., Шух Л.А., Юревич Н.О., Цвірінько І.Р., Ісмаїлов Е.Р., 2018

ЗМІСТ

Передмова.....	6
Розділ 1. КЛІНІЧНА АНАТОМІЯ І ФІЗІОЛОГІЯ ПОРОЖНИНИ НОСА ТА ПРИНОСОВИХ ПАЗУХ	7
Розділ 2. ТРАВМИ ТА СТОРОННІ ТІЛА КЛИНОПОДІБНОЇ ПАЗУХИ.....	51
Розділ 3. ГОСТРИЙ СФЕНОЇДИТ: ЕТІОЛОГІЯ, ПАТОГЕНЕЗ, КЛІНІКА, ДІАГНОСТИКА, ЛІКУВАННЯ.....	56
Розділ 4. ЕТІОЛОГІЯ, ПАТОГЕНЕЗ, ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ, КЛІНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА, ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНОГО СФЕНОЇДИТУ	77
Розділ 5. НОВОУТВОРЕННЯ КЛИНОПОДІБНОЇ ПАЗУХИ ТА СЕЛЯРНО-ХІАЗМАЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ І ТАКТИКА ЛІКУВАННЯ	123
РОЗДІЛ 6. ПРОФІЛАКТИКА СФЕНОЇДИТУ	146
Висновки.....	149
Література.....	161

У навчально-методичному посібнику представлено результати власного досвіду, систематизовано дані літератури з проблеми гострого та хронічного сфеноїдиту, а також новоутворень клиноподібної пазухи.

Частота розвитку сфеноїдитів, за даними МРТ, становить до 8,4%. Сфеноїдити нерідко спостерігаються у комбінації з ураженням приносних пазух, частіше з етмоїдитами, оскільки інфекція із задніх комірок решітчастого лабіринту поширюється на клиноподібну пазуху, тому симптоматика гострого і хронічного сфеноїдиту маскується етмоїдитом і якість діагностики знижується. Правда, в останні десятиліття якість діагностики сфеноїдитів підвищилася завдяки сучасним променевим методам діагностики (КТ і МРТ) і розвитку ендоскопічної хірургії. Проте глибоке розташування клиноподібної пазухи при її патології заважає своєчасно і правильно поставити діагноз. Наявність осередка запалення в клиноподібній пазусі відіграє негативну роль у розвитку патологічного процесу в інших приносних пазухах, що призводить до розвитку офтальмологічних та внутрішньочерепних ускладнень. Усе це свідчить про те, що діагностика і своєчасне лікування сфеноїдитів мають велике значення в практичній медицині.

Серед пухлин клиноподібної пазухи частіше зустрічаються доброякісні новоутворення. Аденома гіпофіза зустрічається до 22,7% і за поширеністю посідає 2-е місце після менінгіом. У 6–10% аденом гіпофіза спостерігається інвазія кавернозного синуса. Диференційну діагностику аденоми гіпофіза доцільно проводити з супраселлярними та ендосупраселлярними краніофарингіомами.

У навчально-методичному посібнику особливу увагу приділено сучасним консервативним і хірургічним методам лікування хворих на сфеноїдит, питанню вибору техніки хірургічних втручань та ведення післяопераційного періоду.

Автори цього видання ставили за мету надати практичну допомогу отоларингологам та іншим фахівцям з проблеми, з якою вони нерідко зустрічаються у своїй роботі. Проте воно буде корисне і науковцям, які спрямовуватимуть свої зусилля на розробку етіології, патогенезу та лікування хвороб клиноподібної пазухи.

Автори вдячні рецензентам. Усі критичні зауваження та побажання буде взято до уваги.